

neksel mimari özellikleri gösteren semtlerini kesin sınırlarla birbirinden ayırmak güçtür. Eski mahalleler içinde modern yapılar yükseldiği gibi modern semtler içinde de adalar halinde eski mimari örneklerine rastlanır.

Kalenin güney eteklerinde bulunan iş merkezi, şehrin 1950'den sonraki gelişmesiyle güneyde İnönü caddesine kadar uzanan bir alana yayılmıştır. Şehirde farklı nitelikteki ticarî kullanışların yoğunlaştığı üç alan vardır. Bunlar eski merkezin yakınındaki Karagöz caddesi ve Karagöz Camii çevresi, Gaziler caddesi ve Belediye halinin (Yeni Hal) bulunduğu alanlardır. Bu alanlarda yoğunlaşan ticarî etkinlikler, şehrin çeşitli yönlerindeki yayılışına paralel olarak konut bölgeleri içine de damarlar biçiminde uzanmaktadır.

Şehrin 1960-1970 yılları arasındaki gelişmesi sonucunda, Cumhuriyet'in başında otuz dört olan mahalle sayısı 1968'de elli üçe yükseldi. Aynı yıl belediye sınırları içindeki alan 12.830 hektar, şehirde iskânın kapladığı alan ise 8000 hektardı. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yayınlarına göre Gaziantep, 1966 yılında ev yapımı bakımından Türkiye şehirleri içinde İstanbul'dan sonra ikinci sırada gelmekteydi (bu yıl içinde 806 ev yapılmıştı). Apartman yapımı bakımından ise Gaziantep Türkiye şehirleri arasında onuncu sırada bulunuyordu (aynı yılda şehirde altmış beş apartman yapılmıştı). Bu hızlı yapılaşma, her sayım devresinde yüz binlerce nüfus artışını beraberinde getirdi. 1970'te 200.000'i geçen (227.652) nüfus 1975'te 300.000'i de geçti (300.882). 1980'de 400.000'e (374.290), 1985'te 500.000'e yaklaştı (478.635) şehir nüfusu 1990 sayımında daha hızlı bir sıçrama yaparak 603.434'e ulaştı. Bu arada Gaziantep, 20 Haziran 1987 tarihinde kabul edilen 3398 sayılı kanunla "büyük şehir" statüsüne kavuştu ve şehir içinde Şehitkâmil ve Şahinbey belediyeleri kuruldu. Allaben deresi bu iki belediyeyi birbirinden ayırmaktadır. Şehirdeki en önemli eğitim kuruluşu olan Gaziantep Üniversitesi'ne (27 Haziran 1987) günümüzde dört fakülte, üç enstitü, üç yüksek okul ve ayrıca bir devlet konservatuarı bağlı bulunmaktadır.

Gaziantep şehrinin merkez olduğu Gaziantep ili Hatay, Adana, Kahramanmaraş, Adıyaman, Şanlıurfa ve Kilis illeriyle çevrilmiştir. Ayrıca güneyden de Suriye ile komşudur. Araban, İslâhiye, Karga-

mış, Nizip, Nurdağı, Oğuzeli, Şahinbey, Şehitkâmil, Yavuzeli adlı dokuz ilçeye ayrılmıştır. 6216 km² genişliğindeki Gaziantep ilinin 3 Haziran 1995 tarihinde tesbit edilen yeni sınırları içerisinde 1990 sayımının sonuçlarına göre 1.009.594 nüfus yaşamaktaydı. Nüfus yoğunluğu ise 162 idi.

Diyanet İşleri Başkanlığı'na ait 1995 yılı istatistiklerine göre il ve ilçe merkezlerinde 265, bucak ve köylerde 609 olmak üzere Gaziantep'te toplam 874 cami bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Hikmet Turhan Dağlıoğlu, *Antep ve Antep Kalesi*. Gaziantep 1930; *15 inci Cumhuriyet Yılında Gaziantep: 1938* [baskı yeri ve tarihi yok]; Şakir Sabri Yener, *Gaziantep Kitâbeleri*. Gaziantep 1958; Mustafa Güzelhan, *Ayıntab Tarihinden Notlar*. Gaziantep 1959; *Gaziantep Kent Bütünü* (haz. İller Bankası, Ankara 1972; *Gaziantep Kent Bütünü Analitik Etüdları* (haz. İller Bankası). [baskı yeri ve tarihi yok]; İbrahim Küçükdağ, "Gaziantep'te Kasacılık", *Gaziantep Kültür Dergisi*. II/14, Gaziantep 1958, s. 17-18; Ejder Kalelioğlu, "Gaziantep Yöresinde Yerleşme, Meskenler, Nüfus ve Ekonomik Faaliyetler", *DTCFD*. XXVIII/3-4 (1977), s. 79-98.

METİN TUNCEL

GAZİANTEP MEVLEVİHÂNESİ

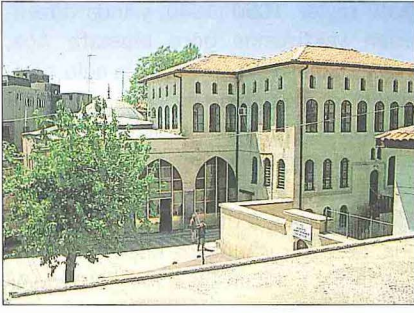
Sancak beyi
Türkmen Mustafa Ağa tarafından
XVII. yüzyılda yaptırılan
Mevlevî tekkesi.

Gaziantep Şahinbey merkez ilçesi Kozluca mahallesi Buğday Arastası, Kozluca ve Şehit caddeleri arasında yer almaktadır. Günümüzde Mevlevîhâne (Tekke) Camii (Mustafa Ağa Camii) olarak bilinen Gaziantep (Ayıntab) Mevlevîhânesi, Güneydoğu Anadolu bölgesinin en büyük Mevlevî zâviyelerindendir.

1045 (1635) tarihli Gaziantep şer'i mahkeme sicil kayıtlarıyla vakfiyesindeki "mevlevîhâne-i cedîd" ifadesinden, mevlevîhânenin yerinde daha önce, muhtemelen Şeyh Şâban Dede'nin (ö. 1031/1622) türbesinin bulunduğu yerde başka bir mevlevîhânenin var olduğu anlaşılmaktadır. Kervan yolları kavşağında yer aldığından bir menzil zâviyesi niteliğini taşıyan mevlevîhâne, semâhânenin cümle kapısı üzerindeki Farsça ta'lik kitâbe-ye göre 1048'de (1638) Ayıntab sancak beyi Türkmen Mustafa Ağa b. Yûsuf tarafından yaptırılmıştır. Kitâbenin tarih mısraı aynı zamanda *Meşnevî*'nin ilk mısraıdır. Evliyâ Çelebi bunun Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin bir kerâmeti oldu-

ğunu söyler. 1050 (1640) yılında düzenlenilen vakfiyesine göre Mustafa Ağa, mevlevîhâneye Şâban Dede'nin oğlu postnişin Mehmed Dede ile onun soyundan gelenlerin şeyh-mütevelli olarak tayin edilmesi şartını koymuştur. Vakfiyede bir semâhâne, mescid, Şeyh Mehmed Efendi'nin ikametine mahsus büyük bir oda, dervişler için dokuz hücre ve havuzlu bahçesi bulunan bir tekke yaptırıldığı, iki boyahane, bir un kapanı, yirmi dükkân, bir ahır ve yirmi odalı hanın tekkenin gelir kaynakları arasında bulunduğu, tekkede imam, müezzin ve mesnevîhan ile diğer ağırlama görevlilerinin bulundurulacağı, günlük yemek ve cuma günleri pişirilen zerde masraflarının karşılanacağı, Konya Mevlânâ Dergâhı'ndaki çelebilerin bu düzene karışmaması, buraya sadece Şeyh Mehmed Efendi'nin erkek soyundan gelenlerin postnişin olabileceği ve Konya'dan buna ilişkin belge verilmesi şartıyla vakfedilmiş olduğu belirtilmektedir.

1675'te sadece semâhâne mevcut iken cuma hutbelerinin de okunmasına başlanmasıyla cami düzenine geçilmiş ve bundan sonraki kayıtlarda Mevlevîhâne Camii adı kullanılmıştır. 1846 yılına ait gelir ve gider cetvelinde mevlevîhânenin gelirinin 8960, giderinin ise 9093 kuruş olduğu görülmektedir (Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi, nr. 52/1). *II. Abdülhamid Albümleri*'ndeki resimde görülen üç katlı, nakışlı saçaklı selâmlık dairesi, muhtemelen daha küçük olan eski selâmlığın yerine inşa edilmiştir. Şu anda mevcut olmayan kitâbesine göre selâmlık dairesi 1304'te (1886-87) yapılmıştır. 1901 ve 1903 yıllarında çıkan iki büyük arasta yangınında mevlevîhâneye ait han ve dükkânlar yandığından postnişin Mehmed Münib Efendi kendi parasından 130.000 kuruş harcamak suretiyle Buğday Hanı'nı, Tahmis Kahvehanesi'ni, bir süpürgeci odasıyla otuz üç dükkânı yeniden yaptırarak mevlevîhâneye vakfetmiştir. Son cemaat yerinin yanındaki duvarda bulunan yüksek sivri kemerli çeşme, ta'lik kitâbesini bizzat yazıp 1324 (1906) tarihini düşüren Şeyh İsmâil Hakkı Dede zamanında yapılmıştır. 1911'de mevlevîhâneyi teftiş için gönderilen Ziya Çelebi ile Kastamonu Mevlevîhânesi şeyhi Ahmed Remzi Dede'nin (Akyürek) Konya çelebisine gönderdikleri rapordan, vakfiyesinde haftada iki defa âyin-i şerif icrası şart koşulduğu halde uzun zamandan beri bunun yapılmadığı, sütunların arasında bulunan ve se-

Gaziantep Mevlevihânesi

mâ meydanını sınırlayan parmaklığın kaldırılmış olduğu ve semâhânenin sadece cami olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır (Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi, nr. 65/7). Raporda ayrıca, vakfiyede değişik görevler için görevlilerin ve ücretlerinin belirtilmiş olmasına rağmen birkaç görevin bir tek kişi tarafından yürütüldüğü bildirilmiştir. Mevlevihânenin son şeyhi Mustafa Dede zamanında cuma geceleri yatısı namazından sonra âyin icra edildiği, mutfağı olmayan tekkenin günlük yemeklerinin külliye dışında bulunan harem dairesinde hazırlandığı bilinmektedir.

Arşiv belgelerine göre (Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi, nr. 65/6) mevlevihânenin meşihatinde bulunan Mehmed Dede soyundan gelen postnişinler şunlardır: İlk şeyh Mehmed b. Şâban Dede'den sonra (meşihat süresi 1638-1678) sırasıyla Mehmed (1678-1744), Feyzullah (1744-1768), Mehmed (1768-1787), Mehmed (1787-1794), Feyzullah (1794-1846), İsmâil Hakkı (1846-1883), Mehmed Münib (1883-1905), İsmâil Hakkı (1905-1918) ve Mustafa Dede (1918-1925). Son şeyh Mustafa Dede Efendi posta oturmadan önce 1910-1918 yılları arasında Antep belediye başkanlığı, Cumhuriyet'ten sonra da Cumhuriyet Halk Partisi il başkanlığı yapmıştır.

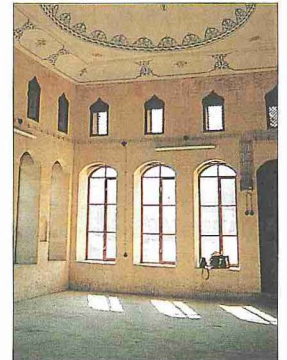
Tekkeler kapatıldıktan sonra mevlevihâneye Vakıflar Genel Müdürlüğü el koymuş, semâhâne ve selâmlık kısmı cami ve ilkokul olarak kullanılmış, ana avlusunda önce abdest muslukları, sonra bir şadırvan yaptırılmıştır. Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından birkaç defa tamir edilen mevlevihâne çeşitli değişikliklere uğramış, 1976'daki onarımda ana avlunun taş döşemesi, derviş hücreleri, helâlarla son cemaat yerinin çatısı yenilenmiş, semâhânenin kubbe ve mihrabın

daki natüralist çiçek kalem işleri yok edilip sütun mukarnasları tahrif edilmiştir. 1993'te selâmlık kısmı tamamen yenilenerek son cemaat yeri camekânla kapatılmıştır. Bu sırada Mevlevîliğe ait süsleme unsurları, semâhânenin dal sikkelerle bronz alemlerle ahşap sikkeli asma minber-mesnevi kürsüsü kaldırılmış, yerine ay yıldızlı alem ve minber kürsüsü konmuştur. Mevlevihânenin derviş hücreleri imam ve müezzin odası, selâmlık kısmı müftülük, açık ahşap karkas çatılı ahır ise otopark olarak kullanılmaktadır.

Şehrin ticaret merkezinde bulunan külliye kesme taştan inşa edilmiş olup iki avlu etrafında düzenlenmiştir. Çevresindeki çarşı sokaklarından üç ayrı girişi vardır. Açık ve koyu renk mermerle döşenmiş bulunan ana avlu kuzeyden, Buğday Arastası'na bakan bir sıra dükkân ve üstü şemsiyeli düz silindirik gövdeli güdük minaresi altından geçilen kemerli cümle kapısıyla; doğudan beşik tonozlu ve uzun çörtlenli beş derviş hücreleriyle; güneyden semâhâne-mescid ünitesi, çeşme ve helâlarla; batıdan yüksek taş duvarla ayrılmış bahçeli bir avluya bakan, biri üç, diğeri iki katlı iki selâmlık binasıyla çevrilidir. Semâhâne ve onun kuzeybatı köşesinde birleşen mescid mevlevihânenin en eski ünitesi olup muhtemelen cuma namazı için kullanılmaya başlandıktan sonra birtakım tâdilât geçirmiştir. İlk yapılışında son cemaat yeri bulunmayan, merkezî kare planlı bir yapı olan semâhâne (11,30 × 11,30 m.), dört ayağa oturan sivri kemerlerle taşınan onikigen kasnaklı 6,50 m. çaplı merkezî kubbe ve kubbenin dört yanında aynalı tonozlar ve köşelerde birer küçük kubbe ile örtülüdür. Gerek semâhâneye, gerekse diktörtgen planlı (5,10 × 4,50 m.) çapraz tonozla örtülü, sade yuvarlak nişli mihrabı olan ve yine ilk yapılışında son cemaat yeri bulunmayan mescide kuzey cephelerindeki cümle kapısından girildiği anlaşılmaktadır. Daha sonra, mescidin kuzeyinde bulunan selâmlık dairesinin değişik zamanlarda büyütülmesi sonucunda üçüncü kat mescidin üstüne ve semâhânenin önüne taşınmasıyla mescidin giriş cephesi önünde sadece dar bir geçit kalınca, semâhânenin önüne açılan doğu penceresi kapıya dönüştürülüp mescide buradan girilmeye başlanmıştır. Ayrıca semâhânenin doğu cephe duvarı kuzeye doğru uzatılıp iki yığma ayak ve üç sivri kemerle mescidin yeni girişi doğu cephe duvarına bağlanarak semâhânenin önüne düz tavanlı

bir son cemaat yeri eklenmiştir. İki sıra halinde otuz pencere ile aydınlatılan semâhânenin üç dilimli kemerli ve mukarnaslı mihrabı cümle kapısı eksenindedir. Önündeki aynalı tonoz hariç diğer üç aynalı tonozun altında korkuluklu basit bir ahşap asma kat mahfili dolaşmaktadır. Kubbenin altına gelen kare planlı semâ meydanı (6,50 × 6,50 m.) eskiden dört ayak arasındaki bir korkulukla sınırlıydı. Mihrabın karşısında bulunan kısmî asma kat mahfili ise mutrip mahalliydi. Aynalı tonozların altında kalan diğer mekânlar seyirciler tarafından kullanılmaktaydı. Cami mimarisinde alışılmış olan merkezî plan şeması Gaziantep Mevlevihânesi'nde bir semâhâne olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu tür bir kullanış tarzının, kalın ayakların âyinin köşelerden seyredilmesini engellemesi ve seyirci mahfillerinin darlığı gibi mahzurları vardır. Selâmlık dairesinin üçüncü kattaki çepeçevre tepe kuş evleri, çiçek süslemeli bağdâdî tavan çeşitleriyle pencere arasındaki kolonlar içine oyulmuş ilginç musluklu su hazneleri dikkat çekicidir.

Gaziantep Mevlevihânesi, mimari ayırtı ve nisbetleri yanında orijinal kesme taş işçiliğiyle de Osmanlı mimarisinin Güneydoğu Anadolu üslubunu yansıtır. Merkezî semâhâne planı için, XVI. yüzyılın ilk yarısında inşa edilmiş olan komşu Kilis (1525) ve Halep (1530 civarı) mevlevihâneleri örnek alınmıştır. Daha mütevazî, üstü minareli cümle kapısı fikri Halep Mevlevihânesi'nden, cümle kapısı ve mihrabın üstündeki yuvarlak pencerelerle yanındaki mihrabın konsol süsleme unsuru Kilis Mevlevihânesi'nden alınmıştır. İlginci olan, İslâm öncesi Türk dinî mimarisinden kaynaklanan, Türk-İslâm mimarisinin ilk yapılarından olan Hazara Camii'nde (XI. yüzyıl ortaları) uygulanan cami tipinin, 500 yıllık kopuktan sonra Güneydoğu Anadolu bölgesinde Kilis, Halep ve Gaziantep mevlevi-

Gaziantep Mevlevihânesi selâmlığının içinden bir görünüşü

hâneleri semâhânelerinde yaşatılmış ol-
masıdır. Söz konusu plan şeması, Hora-
san bölgesindeki ilk tarikat yapılarına
uygulanmış ve XV. yüzyıla kadar yaşatı-
lan kapalı avlulu dört eyvanlı şemadan
da türemiş olabilir. Gaziantep Mevlevî-
hânesi'nin, kökleri İslâm öncesi Türk
mimarisine kadar inen bir ruh birliğini
yaşatan önemli bir eser olduğu söyle-
nebilir.

BİBLİYOGRAFYA :

VGMA, *Defter*, nr. 598/129 (Muharrem 1050
tarihli vakfiye sûreti); *Gaziantep Şer'iyye Sicil-
leri*, XIV, 30 (Şâban 1044); XVIII, 102 (Şevval
1056); XXIII, 182 (Muharrem 1066); XXVII, 131;
XXXI, 1017 (Zilkade 1086); CXIV, 271 (Şevval
1168); CXIV, 163 (Safer 1170); CXXXII, 370
(Rebiülevvel 1200); CXLI, 35 (Rebiülevvel 1235);
CLIX, 424 (Receb 1322), 428, 431 (Şâban 1322);
Konya Mevlânâ Müzesi Arşivi, nr. 52/1, 52/2,
52/3 (Muharrem 1050/Nisan 1640), 52/4,
65/6 (1330/1912 tarihli mektup), 65/7; Evli-
ya Çelebi, *Seyahatnâme*, IX, 355-356; II. Ab-
dülhamid Albümleri, IÜ Ktp., nr. 90435/28;
Hikmet Turan Dağlıoğlu, *Gaziantep Meşahirî*,
Gaziantep 1939, s. 12-21; Şakir Sabri Yener,
Gaziantep Kitâbeleri, Gaziantep 1958, s. 29,
59; Cemil Cahit Güzelbey, *Gaziantep Evliyalara*,
Gaziantep 1964, s. 102-104; a.mlf., *Gazian-
tep Camileri Tarihi*, Gaziantep 1992, s. 127-
131; a.mlf., "Gaziantep Büyüklüğü ve Gazian-
tep Meşahirî'ne ek 51: Kâmil Ocak (Dev-
let Bakanı), 1-5", *Sabah Gazetesi*, Gaziantep
18 Temmuz 1981, s. 2; a.mlf., "Gaziantep Bü-
yükleri ve Gaziantep Meşahirî'ne ek 75:
Sancak Beyi Mustafa Ağa, 1-3", a.e., 27-29
Ocak 1982, s. 2; Ara Altun, "Dört Yarım Kub-
beli Cami Plan Şemasının Kaynakları Hak-
kında Görüşler Üzerine", *TKA: Dr. Emel Esin'e*
Armağan, Ankara 1986, s. 1-5; Hasan Yücel,
"Ayıntab Mevlevihânesi", *Toplumsal Tarih*,
sy. 5, İstanbul 1994, s. 43-46 (maddenin yazı-
mında, tekkenin son şeyhi Mustafa Dede'nin
kızı Nezihe Atay ile Mayıs 1993'te yapılan mü-
lâkatta elde edilen bilgilerden de faydalanıl-
mıştır).

BÂRİHÜDÂ TANRIKORUR

GAZİ-KUMUKLAR

(bk. LEKLER).

GAZİMİHAL, Mahmut Ragıp

(1900-1961)

Türk müzikisi eğitimcisi,
araştırmacı, tarihçi ve yazar.

27 Mart 1900 tarihinde İstanbul Şeh-
zadebaşı'nda doğdu. Babası, Harman-
kaya Tekfuru Köse Mihal Bey'in soyun-
dan doktor Yüsf Râgıb Bey, annesi yi-
ne Köse Mihal Bey'in soyundan Mahmud
Nedim Paşa'nın kızı Fethiye Hanım'dır.
Bu sebeple Mahmut Ragıp soyadı kanu-
nu çıkınca Kösemihal soyadını almışsa

da 1940'lı yıllarda soyadını Gazimihal
olarak değiştirmiştir.

Mahmut Ragıp öğrenim hayatına ba-
basının yanında başladı. Çocuklarının
hiçbirini ilk okulda okutmamış olan Yü-
suf Râgıb Bey rüşdiyeye de onları doğ-
rudan kendisi hazırlamıştır. Mahmut
Ragıp bu arada babasından Fransızca
öğrendi. Resmî tahsilinde ilk olarak Ha-
dîka-i Meşveret Rüşdiyesi'ne devam et-
ti. Daha sonra Vefa Sultânisi ve Kumka-
pı'daki Fransız Koleji'nde okudu; on dört
yaşında geçirdiği bir kaza sonucunda
sakatlandığı için uzun süre ayağa kal-
kamadığından öğrenimine ara vermek
zorunda kaldı. Liseyi daha sonra Anka-
ra'da tamamladı. Hastalığının ilk günle-
rinde Rauf Yektâ Bey'in çeşitli mecmua-
larda çıkan yazılarını okumaya başladı.
Ayrıca yabancı ansiklopedilerdeki mü-
sikiyle ilgili maddeleri ve bu arada ünlü
tarihçi Fétis'in *Histoire générale de la*
musique ve *Biographie universelle des*
musiciens adlı eserlerini inceleme im-
kânı buldu.

Metotlu bir müzik tahsilinin ancak
yurt dışında alınabileceğini düşünerek
babasının maddî desteğiyle 1921'de Al-
manya'ya gitti. Berlin'deki Stern Kon-
servatuvarı'na girerek burada Isai Bar-
mas'ın nezaretinde yardımcısı Walter
Detlefz'le keman, Jakobi ile armoni ve
piyano, konservatuvar müdürü Alexan-
der von Fielitz ile orkestra şefliği ve na-
zariyat, müdür yardımcısı Arthur Will-
ner ile armoni ve Bach estetiği çalış-
tı. Ayrıca ünlü müzik adamları Robert
Lachmann, Curt Sachs, Erich Moritz von
Hornbostel ile tanıştı. Almanya'da bu-
lunduğu dört yıl içinde Berlin kütüpha-
nelerindeki müzikle ilgili dokümanları
inceleme fırsatı buldu. Bu sırada Avru-
pa'daki müzik hareketlerini yakından
takip ediyor, bunlar hakkında yazdığı
makaleleri Türkiye'deki bazı dergi ve
gazetelerde yayımlıyordu. 1925'te Tür-

kiye'ye dönerek çeşitli okullarda müzik
dersi verdi. Bir yıl sonra müzik tahsilini
tamamlamak üzere Paris'e gitti. Burada
Schola Cantorum adlı okulda M. Eugène
Borrel ve eşinin talebesi oldu. Ayrıca Ven-
san Dhendi'nin kompozisyon kurlarını
takip etti; keman, müzik tarihi, armoni
ve kontrpuan çalıştı. 1928'in sonunda
yurda döndü. 1929 yılında İstanbul Kız
Lisesi ve Galatasaray Lisesi'ne müzik ho-
cası tayin edildi. 1932'de Ankara'ya yer-
leşti. Burada Müzik Muallim Mektebi'nde
(Ekim 1936'dan sonra Ankara Devlet
Konservatuvarı) keman, müzik nazari-
yatı, opera ve bale tarihi hocası yaptı.
Bu arada Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik
Bölümü ile Askerî Muzika Meslek Oku-
lu'nda müzik tarihi dersleri verdi. Dev-
let Konservatuvarı'ndaki görevinden 1961
yılında kendi isteğiyle emekliye ayrıldı
ve İstanbul'a yerleşti. 13 Aralık 1961'de
vefat etti ve Eyüp'teki Gümüşsuyu Me-
zarlığı'na defnedildi. Ölümünden kısa
bir müddet sonra *Türk Folklor Araş-
tırmaları Dergisi* Mahmut Ragıp Gazi-
mihal adına bir özel sayı yayımlamıştır
(Mart 1962, sy. 152).

Gazimihal, ilk müzik bilgilerini beş
yaşlarında iken aynı zamanda ud ve ke-
man çalan babasından aldı. Daha çok
klasik Türk müzikisi bilgileri çerçe-
vesindeki bu çalışmaların yanı sıra bir
süre Şehzadebaşı'ndaki Müzik-i Osmâ-
nî Cemiyeti'ne devam etti. Kemanı iyice
ilerleterek küçük yaşlarda İstanbul'da
oynanan operetlerin saz takımlarında
yer aldı. Keman icrasındaki başarısı sa-
yesinde zamanla fasılların da aranan
kemancısı oldu. Kemana Türk müzikisi
üslûbu ile başlayan Gazimihal'in, on bir
yaşında çok sesli müzikle tanıştıktan
sonra kendini tamamiyle Batı müzikisi-
ne verdiği söylenebilir. Batı tarzı keman
derslerine Kemânî Yorgi Efendi ile baş-
ladı. Fransız Koleji'nde öğrenci iken Al-
bert Braun'dan metotlu keman dersleri
aldı. Bu arada kompozitör Mercénier ile
nazariyat çalıştı. Keman virtüözlüğü ar-
zusu orta yaşlarda yerini müzik eğitim-
ciliği ve yazarlığına bıraktı. Kemanı bir
daha eline almamak üzere 1935 yılında
terkettikten sonra kendini tamamiyle
müzikolojiye verdi. Gazimihal, her ne ka-
dar Cumhuriyet'in ilk yıllarından itiba-
ren ülkede yerleşmeye başlayan çok ses-
li müzik akımının destekleyicileri arasın-
da yer almışsa da bu tavrı hiçbir zaman
Türk müzikisi düşmanlığına dönüşme-
miştir. Nitekim, "İtrî'nin kârlarını ihmal
etmekle Süleymaniye Camii altına bomba

Mahmut
Ragıp
Gazimihal